

Reactie VNG op concept Besluit bij Wetsvoorstel vervanging abonnementstarief Wmo

Onderwerp : Internetconsultatie

Van : VNG

Aan : VWS

Datum : 15 juli 2024

1. Ter inleiding.

Hierbij de reactie van de Vereniging van Nederlands Gemeenten (VNG) op het concept Besluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015

Vanuit de VNG willen wij ook in deze consultatie het belang voor gemeenten onderstrepen dat de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage per 01-01-2026 (weer) wordt ingevoerd. Onze gezamenlijke inspanningen moeten hierop gericht zijn. In deze reactie vragen wij opnieuw aandacht voor de uitvoerbaarheid van wetgeving. Wij begrijpen dat er meerdere belangen en stakeholders zijn voor wie dit Besluit gevolgen heeft. We pleiten voor een betere balans in het nu nog concept besluit tussen aandacht voor het perspectief van de client en de uitvoerbaarheid en administratieve lastendruk voor de gemeenten.

Een aantal van de onderwerpen die in dit document worden genoemd komt ook terug in de Uitvoeringstoets die VNG Realisatie recent heeft uitgevoerd en reeds ambtelijk met het ministerie van VWS is gedeeld.

2. Twee punten vooraf: uniformiteit en complexere uitvoering voor gemeenten.

Wij zien dat met het voorliggende concept Besluit en het eerdere wetsvoorstel de (beleids-)ruimte voor gemeenten voor lokale keuzes en lokale (politieke) inkleuring minder wordt. Voor de VNG een punt zorg. Er komt nu meer landelijke uniformiteit. Wij vragen ons af of dit past bij een gedecentraliseerde wet als de Wmo. De VNG is er voorstander van dat (administratieve) processen waar alle gemeenten mee werken meer worden gestandaardiseerd, maar dit moet, mag niet ten koste gaan van de lokale beleidsruimte en lokale inkleuring.

De uitvoering van het eigen bijdrage proces voor gemeenten wordt complexer. Voor een goede uitvoering per 2026 is het een absolute voorwaarde dat alle functionaliteiten, het berichtenverkeer, de iEB, et cetera, op tijd klaar zijn. Dit betekent dus: enerzijds aanpassingen in de software bij gemeenten, maar ook bij het CAK en ook het daadwerkelijk implementeren van de nieuwe standaard iEB. Ook is het zaak om op korte termijn te starten met het meenemen van alle gemeenten in wat zij moeten weten en moeten gaan doen in de voorbereiding op de invoering per 2026. Wij merken dat er naast veel 'waarom en wat' vragen er ook veel 'hoe dan' vragen leven bij gemeenten.

3. Onze reactie op onderdelen:

Eerder dit jaar hebben de VNG en gemeenten in de uitvoeringstoets en tijdens de consultatie van het wetsvoorstel vervanging abonnementstarief een aantal zaken meegegeven die voor gemeenten relevant zijn. We hebben toen een aantal verbeteringen voorgesteld bij de wetswijziging die helaas niet allemaal zijn overgenomen. Dat deze toen niet zijn overgenomen, bepaalt mede nu onze reactie op het concept Besluit. We beperken onze inhoudelijke reactie nu tot die bepalingen in het concept Besluit waarvan we op voorhand al willen waarschuwen dat die niet- of alleen met een onevenredig grote administratieve last voor gemeenten uitvoerbaar zijn.

3.1 Eigen bijdragen voor algemene voorzieningen (met een duurzame hulpverleningsrelatie).

In het concept Besluit is nu opgenomen dat ook de eigen bijdrage voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie per 2026 niet meer via het CAK kan worden vastgesteld en geïnd. Dit moeten gemeenten zelf gaan uitvoeren. De VNG pleit er sterk en opnieuw voor dat het college zelf kan bepalen of ze voor het vaststellen en innen van de bijdrage gebruik wil maken van het CAK. Dat is nu ook zo en dat moet zo blijven. Bij algemene voorzieningen zonder duurzame hulpverleningsrelatie ligt het wel voor de hand dat de gemeente de inning zelf uitvoert of dit door de aanbieder laat uitvoeren.

Denk bijvoorbeeld aan gemeenten die de huishoudelijke hulp (ook) als algemene voorziening hebben ingericht. Als gemeenten daarvoor de eigen bijdrage onverhoopt zelf moeten gaan innen en zij dan ook nog de anti-cumulatie moeten bewaken levert dat een grote uitvoeringslast op. Gemeenten zijn helemaal niet ingericht op het zelf gaan vaststellen en innen van de eigen bijdragen, en de extra werkzaamheden die hier bij komen kijken zoals het sturen van herinneringen en mogelijk aanmaningen. Hier moeten gemeenten een geheel nieuw proces voor inrichten.

3.2 'Lage' ondersteuningsbehoefte maatwerkvoorziening in relatie tot hoger inkomen en daarmee hogere eigen bijdrage dan kostprijs.

Er kunnen zich per 2026 situaties voordoen waarbij de kostprijs lager is dan de hoogte van de eigen bijdrage. Dit kan gaan voorkomen bij de huishoudelijke hulp waar mensen 1 uur, of 1.5 uur hulp per week hebben en een hoger inkomen, maar mogelijk ook bij 'kleine indicaties' voor individuele begeleiding en dagbesteding voor mensen met een hoger inkomen of vermogen. In het concept Besluit wordt bepaald dat gemeenten in dat geval de eigen bijdrage tot de kostprijs zelf kan innen bij de client. Dit is voor gemeenten niet uitvoerbaar en voor inwoners ongewenst. Gemeenten hebben namelijk geen inzicht in de inkomens- en vermogensgegevens van de client. In deze situatie meldt de gemeente de client bij het CAK voor de inkomensafhankelijke eigen bijdrage en deze persoon gaat dan dus een (in enige mate) hogere dan kostprijs bijdrage gaat betalen. Of dit juridisch houdbaar is is voor ons nog niet duidelijk. De andere optie is dat clienten zelf de afweging maakt de ondersteuning te gaan inkopen. Wat in onze ogen ook een begaanbare optie is, mits mensen het inderdaad zelf kunnen regelen.

3.3 Geen eigen bijdrage voor voorzieningen (bijv. woningaanpassing) voor Wmo cliënten tot 18 jaar.

Oproep vanuit de VNG is om het besluit om al dan niet de eigen bijdrage te innen bij woonvoorzieningen bij (voor) cliënten jonger dan achttien jaar bij de gemeenten zelf te laten, net als nu en in de afgelopen jaren. Het eventueel toch willen vragen van een eigen bijdrage aan de ouders is alleen relevant bij de (duurdere) woningaanpassingen. Laat de ruimte om maatwerk te bieden voor deze specifieke groep bij gemeenten.

In het nieuwe artikel 2.1.5 is straks de mogelijkheid opgenomen dat de gemeente aan een woningeigenaar een vergoeding kan vragen voor de woningaanpassing als blijkt de woning, dankzij de aanpassing, in waarde is vermeerderd op het moment dat de woning te koop staat. Die mogelijkheid is er altijd geweest, maar bleek in de praktijk een dode letter, omdat het praktisch niet uitvoerbaar bleek. Dat is dus ook met deze bepaling het geval.

3.4 Vervoer en eigen bijdrage.

Artikel 3.7.3 leest als een ingewikkeld artikel. Wij gaan ervan uit dat dit artikel betrekking heeft op het vervoer van en naar de dagbesteding (als maatwerkvoorziening) en dat het in dat geval niet is toegestaan een aparte eigen bijdrage voor het vervoer op te leggen. Wij wijzen erop dat het voor gemeenten van groot belang is dat zijn voor het collectief Wmo vervoer (regiotaxi) net als nu een bijdrage ter hoogte van het OV tarief kunnen blijven vragen en dat dit tarief kan worden geheven naast de inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor andere Wmo maatwerkvoorzieningen. Wij zien onze zienswijze graag bevestigd.

3.5 In- en uitvoeringskosten voor gemeenten.

De regering verwacht geen structurele toename van de uitvoeringskosten van gemeenten die dwingend uit dit Besluit (en het Wetsvoorstel) voortvloeien. Als VNG verwachten wij dat wel, gelet op de aangegeven punten in de uitvoeringstoetsen bij het wetsvoorstel en het concept Besluit. We vragen daarom nader onderzoek naar de uitvoeringskosten en afspraken om gemeenten daadwerkelijk te compenseren als de structurele uitvoeringskosten er wel degelijk zijn. Dit geldt ook voor de invoeringskosten die gemeenten moeten maken in 2025. Bij het eerdere, uiteindelijk niet ingediende, wetsvoorstel voor een inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor alleen de huishoudelijke hulp werd deze geraamd op een bedrag tussen € 0,6 á € 2,4 miljoen. Onderzocht moet worden wat deze worden bij het huidige wetsvoorstel en het Besluit.

3.6 Kortere termijnen voor gemeenten.

In de consultatie bij wetsvoorstel heeft de VNG er voor gepleit om de termijn van 12 maanden naar maximaal 6 maanden te verkorten. Zes maanden is een werkbare termijn voor alle gemeenten. In veel situaties zullen gemeenten de termijn van drie maanden wel halen, maar er kunnen zich situaties voordoen waardoor dat niet lukt, of nog niet lukt. De VNG wil niet dat gemeenten hierdoor 'inkomsten (eigen bijdragen die niet geïnd worden door het CAK) mislopen. Veel gemeenten moeten het berichtenverkeer met hun zorgaanbieders en leveranciers anders gaan inrichten. Dat kost tijd, ook voor alle aanbieders die Wmo ondersteuning en voorzieningen leveren. Wij stellen voor dat, mocht er vastgehouden worden aan de nu voorgestelde termijnen, er per 2026 nog niet op wordt gehandhaafd door VWS en het CAK. en wij allen, als ketenpartners in de eigen- bijdrage-

keten de gemeenten, de aanbieders en leveranciers ondersteunen in het aanpassen van de ICT, het berichtenverkeer en de onderlinge communicatie. Dit kan er dan aan bijdragen dat gemeenten de gestelde termijnen wel gaan halen. Daarnaast willen we voorkomen dat als gevolg van eventuele problemen (fouten, vertragingen) elders in de keten en daardoor termijnen niet gehaald worden, gemeenten de eigen bijdrage inkomsten mislopen.

3.7 Pauzebeleid en nihilstelling en de uitvoerbaarheid.

De VNG merkt dat het per 2026 voorgenomen 'pauzebeleid' veel vragen oproept bij gemeenten, met name over wat het precies is en hoe het uitgevoerd moet gaan worden. Idem als het gaat over het voorstel in het concept Besluit om geen eigen bijdrage te innen (door een nihilstelling) als iemand langer dan een maand geen gebruik kan maken van een hulpmiddel/voorziening (denk aan traplift, scootmobiel) omdat deze stuk is en er geen tijdige vervanging is. De communicatie, het berichtenverkeer tussen gemeenten en aanbieders van ondersteuning en die van de hulpmiddelen / woningaanpassingen moet hierop nog helemaal worden aangepast en geautomatiseerd. In de implementatie moet hier tijdig aandacht voor zijn en gemeenten tijdig worden meegenomen.

3.8 Kostprijsbewaking / Huurhulpmiddelen.

In de VNG uitvoeringstoets bij het wetsvoorstel is eerder uitgebreid ingegaan op de kostprijsbewaking bij 'huurhulpmiddelen' en vooral het berekenen van de totaal kostprijs bij huur. Het ministerie heeft in zijn reactie toen aangegeven waarom zij niet wil meegaan in het geboden alternatief. Wij vinden dit vanuit de uitvoerbaarheid nog steeds een zorgpunt. Graag verwijst de VNG bij deze naar de inbreng van de gemeente Apeldoorn op de huidige consultatie bij het concept Besluit. Daarin wordt nogmaals en helder gepleit waarom het voor gemeenten die werken met de huurconstructie (in bruikleen), het gaat hier om substantieel deel van alle gemeenten, veel werkbaarder en logischer is als zij wel de maandelijkse kosten bij het CAK kunnen opvoeren.